

André en Siv Hege Janse

Het melken en voeren van de 110 koeien van André Janse uit De Heen gaat automatisch. Zijn werkzaamheden beperken zich voornamelijk tot controleren.

Aantal koeien:	110
Quotum:	1,1 miljoen kg
Melkproductie:	9900 4,10 3,40
Grondoppervlakte:	66 hectare
Teeltplan:	gras, mais, aardappelen, spruiten

André en Siv Hege Janse

De Orbiter hapt kuilvoer

Extra rij boxen door halveren voerpad

De 'happer' van onderaf gezien

Melk- en voerrobot zorgen voor hoge arbeidsefficiëntie op de Rebecca Hoeve

Boeren op de automaat

Twee melkrobots, een voerrobot, een kalverdrinkautomaat. Door de hoge automatiseringsgraad lukt het André Janse om een bedrijf met 1,1 miljoen kg melkquotum alleen rond te zetten en zelfs anderhalve dag in de week buiten de deur te werken.

tekst Inge van Drie

Precies anderhalf uur staat er voor het interview met André Janse (40). De veehouder op de Rebecca Hoeve in het West-Brabantse De Heen heeft een volle agenda. Hij zet zijn bedrijf met 1,1 miljoen kg melkquotum alleen rond en werkt anderhalve dag in de week buiten de deur. Om dat te kunnen realiseren besteedt Janse een aantal werkzaamheden uit. Zo neemt de loonwerker vrijwel al het landwerk voor zijn rekening, komt de inseminator de koeien insemineren en wordt het jongvee sinds 2005 buiten de deur opgefokt. Ook de hoge automatiseringsgraad bespaart Janse arbeid. Twee melkrobots melken zijn koeien, een voerrobot brengt het voer voor de koeien, de kalverdrinkautomaat zorgt voor melk voor de jongste kalveren en de mestschuifrobot houdt de roosters schoon. 'Het voordeel van automatiseren is dat je je werkzaamheden kunt beperken tot controleren.'

'Denk in 24 uurssystemen'

In 2004 benaderde robotfabrikant Lely Janse om tester te worden van de Lely-A3-melkrobot. Janse hapte toe, ook al was zijn melkstal nog maar acht jaar

van de robot, je kijkt naar het aansluiten van de bekertjes. Maar het is veel slimmer om te kijken hoe het management van een veehouder is, hoe de koeien lopen en wat je met een managementprogramma kunt. Daar kun je winst halen als je met een robot melkt.'

Fokwaarde robotgeschiktheid

Een werkdag van Janse start achter de computer. Hij bekijkt hoe de robot technisch functioneert, houdt de uiergezondheid en de activiteitsmeting in de gaten en werpt een blik op de mislukte melkingen. Vervolgens maakt hij een ronde door de stal. Hij schraapt de boxen schoon, strooit nieuw zaagsel in, brengt een aantal koeien naar de robot en houdt de koeien goed in de gaten. Waar is Janse de meeste tijd aan kwijt? 'Aan koeien waar iets mee aan de hand is of aan nieuwe vaarzen die moeten wennen aan de robot, al zijn ze er gelukkig binnen drie dagen aan gewend. Je moet er dus voor zorgen dat je zo min mogelijk koeien hebt die iets mankeren. Dan gaat het vervangingspercentage omlaag en daardoor kun je minder vaarzen laten instromen. Dat zorgt voor minder werk.' Janse zou graag zien dat fokkerijorganisaties meer gebruikmaken van de beschikbare data van melkrobots. 'Er is een schat aan data. Melkbaarheid, uiergezondheid en aansluittijd zijn waardevolle gegevens. Het aantal melkingen en het aantal wegeringen kunnen iets zeggen over bijvoorbeeld het karakter. Wellicht kun je met die gegevens een fokwaarde robotgeschiktheid opstellen.'

Met de twee robots melkt Janse nu een quotum vol van 1,1 miljoen kg melk. De robots zitten daarmee nog niet aan hun maximale capaciteit, denkt de veehouder. 'Als ik zelf het maximale uit de robots zou willen halen, kost me dat ook meer arbeid, maar met een vlak afkalfpatroon en het uitselcteren van de traagmelkende koeien is nog wel wat

ruimte te winnen. Ik had ooit een traagmelkende koe die veel melk gaf en drie keer per dag twintig minuten in de melkrobot stond. Zo'n koe houdt de robot elke dag een uur bezet. Als je allemaal zulke koeien melkt, passen er nog geen 24 koeien op een robot.' Een jaar geleden automatiseerde de veehouder op de Rebecca Hoeve ook het

voeren. 'Als je in automatisering gelooft, is de stap van automatisch melken naar automatisch voeren maar een kleine.' Hij testte een automatisch voersysteem met twee componenten: de 'happer' ofwel de Orbiter van Lely en de mengbak, de HDR van Rovibec. Wereldwijd werken nu vijf bedrijven met dat systeem, dat ongeveer 80.000 euro kost exclusief de

Veertien keer per dag maakt de voerrobot een ronde

Ook mest schuiven is geautomatiseerd

Alle koeien in één groep

kosten voor het aanleggen van rails in de stal. 'Of zo'n hoge graad van automatisering financieel wel interessant is? Eigenlijk is de vraag hoe je je eigen arbeid waardeert. Veel bedrijven die niet automatiseren, rekenen hun eigen arbeid niet. Als je het eerlijk wilt doen, moet je ook een uurloon aan jezelf toekennen en dat optellen bij de melkstal of de voermengwagen.'

Per dag veertien keer voeren

In de aan de ligboxenstal grenzende voorraadschuur zet Janse de benodigde ingrediënten klaar voor het basisrantsoen: blokken graskuil, blokken mais en pakken graszaadhooi. Het voeren start met het doseren van de mineralen en de soja in de mengbak. Vervolgens neemt de Orbiter een hap graszaadhooi en brengt dat naar een transportband, die het naar de mengbak transporteert. De HDR en de Orbiter communiceren met elkaar. Als de mengbak voldoende hooi bevat, krijgt de Orbiter een seintje om met het laden van het volgende ingrediënt te beginnen.

Het systeem maakt veertien keer per dag een ronde. 'Een rondje 's ochtends vroeg om de koeien te activeren, drie pieken van vier rondes achter elkaar overdag en een ronde 's avonds', verduidelijkt Janse, die ook aangeeft dat door de relatief kleine hoeveelheden die per keer gevoerd worden en een speciaal mengsysteem het voer nauwelijks vermoest tijdens het mengen en de structuur behouden blijft. Door met pieken te werken nam het aantal koeien op de attentielijst van de robot af. 'Als er gevoerd gaat worden, staan de dominante koeien als eerste aan het voerhek. Op dat moment melden de koeien die laag in de rangorde staan zich juist bij de melkrobot.'

In het basisrantsoen stopt Janse bewust niet te veel krachtvoer. 'Als ik het basisrantsoen te rijk zou maken, zijn de oudmelkse koeien snel verzadigd en komen

ze niet meer naar de melkrobot.' Het basisrantsoen bevat graskuil, mais, graszaadhooi, soja en mineralen.

Droge koeien in werktuigberging

De koeien lopen in één groep. 'Toen we automatisch gingen voeren, heb ik wel getwijfeld of ik dat zo moest houden. Je zou dan gemakkelijk twee verschillende basisrantsoenen kunnen voeren aan de hoog- en de laagproductieve koeien. Het nadeel is alleen dat je koeien van groep moet wisselen en ze weer opnieuw de rangorde moeten bepalen. Ook moet je de capaciteit van de twee robots steeds in de gaten houden en eventueel schuiven per robot. Dat kost me meer arbeid.'

Janse, een van de genomineerden voor de Beter Voeren Trofee van Cehave, sloeg met het voersysteem twee vliegen in één klap. Hij bespaarde op arbeid en hij kon het 5,5 meter brede voerpad halveren, waardoor hij een extra rij ligboxen kon plaatsen. 'Geen uitbreiding, maar inbreiding', lacht Janse. 'Met relatief weinig bouwkosten kregen we toch extra ligplaatsen.' De stal van 20 bij 50 meter bevat nu 120 ligplaatsen.

Het onderkomen van de droge koeien is verplaatst naar de werktuigberging. 'Die had ik niet meer nodig, dus daar hebben we een potstal voor de droge koeien gemaakt. De droge koeien hebben nu meer bewegingsvrijheid. Voor de zekerheid zet ik ze nu wel structureel droog met antibiotica én Orbeseal.'

Ambitie om het bedrijf verder te laten groeien heeft Janse op dit moment niet. 'Nu kan ik het bedrijf combineren met werken buiten de deur. Juist die combinatie van boer zijn en een baan buitenshuis vind ik leuk. Het verruimt de blik en zorgt ervoor dat ik scherper ben.' |

 www.betervoerentrofee.nl